

mében, ahol valamikor – de tényleg nem lehet tudni, hogy mikor – valamilyen műsorok elkezdődnek. Néha, csupán a megtévesztés kedvéért, papírfecnikre kiírnak valamit a falra, de az már akkor nem érvényes, csak a kiragasztó azt még nem tudja.

A teremben hamarosan magam maradok fehérbőrű, s velem kb. 500 fekete felnőtt, s kb. 150 gyerek. Nem tudni, hogy a gyerekek honnan jönnek, mindenesetre hamarosan előzönlük a rendezvényt. Nem szólnak, némák, nem is igen nevetnek, egészen közel jönnek, bedugják a fejüket a karod alá, válladra támasztják az állukat, s vagy tiszta a ruhájuk, vagy nem. Az előzetes hivatalos e-mail figyelmeztet, hogy ne érjünk hozzá az utcagyerekekhez, s ne engedjük, hogy megérintsenek bennünket. Hát ezt nem lehet teljesíteni. Kenya a legszaporább országok közé jött föl az utóbbi években. Mindenütt gyerekek. Az átlagéletkor azonban 55 év. S igen nagy a gyerekhalandóság.

A produkciók, ha elkezdődtek, nem akarnak abbamaradni. Tikkasztó hőség, zúgó dobok, csorgó verejtékű fekete táncosok. Ugandából, Etiópiából, Kamerunból vendégegyüttesek is jöttek, legfőként azonban Kenya szerepel. Egyetemi és városi vagy falusi, felnőtt vagy gyerekesoportok zúdulnak át az egyre porosabb színpadon.

Három műfajt tudok megkülönböztetni. A hagyományos táncos produkciókat, melyek legtöbbször szerelmi párjeleneteket nagyítanak föl, s udvarló, párosodó mozdulatokkal jutnak a csúcsra, dob-dübörgéstől kísérvé. Ezek legérdekesebbjei időnként a kontinens fő színházi műfajáig, a mesélő színházig is eljutnak. Ez a történetre épülő közös játék nem különböztet meg nézőt és játékos. Elvileg van egy mesélő, s az arra méltó részekenél aki csak akar, beáll egy-egy jelenetbe, s azt gyorsan és boldog odaadással eljátsszák.

A leggyengébb produkciók a nevelő szándéktól megbénított, misszionárius ízléssel betanított, keresztény áhitatot imitáló vagy fölmutató tan-drámák, amiket sokszor helyi szerzők írnak. Egyébként se rendezőnek, se szerzőnek, se színésznek a neve sehova ki nem íratik, be nem konferáltatik. Ezek a darabok nem nélkülözik az elszabadult hisztériát sem, mint módszert, s könnyes-nyálás odaadással ábrázolják a szenvedés viharait. Egy leányiskola teljes csapata például a fiúk homoszexualitással kapcsolatos problémáit tárgyalja a brazil szappanoperák stílusában.

Ez a mértéket vesztő vásáriság mutatkozik a harmadik fő műfajnál, a korszerű tanító- vagy inkább politikai színházi eseményeknél. Ezekben bizony már sok esetben nincs meg a mesélő színházak naiv tisztasága. Mégis akadnak megrázó játékok.

Amikor az utolsó napon eljutok az AIDS-szes gyerekek telepére, s látom, miként mossák a göröngyök közt meggyült, maláriát terjesztő szúnyogokat keltető talajvízben a beteg gyerekek ruháit az ottani szociális munkások, igazolva látok minden, de minden tanító kezdeményezést.

Afrika színháza és drámapedagógiája pillanatnyilag az életbenmaradásról szól és az életbenmaradásért dolgozik. A felnőtteknek szóló, szinte a gumióvszer használatát is bemutató bábelőadásokat karonülő csöppségek is nézik. Az AIDS démonait megszemélyesítő táncjáték fekete sárral bekent figurái a visító közönséget ijesztgetve ugranak be a nézők közé. Itt van velünk a mindennapi halál. A gyerekeknél látott drámaóra a végre munkát találó apukáról szól, aki egy ideig bírta az asszonya nélkül a fővárosban, aztán csak elment a diszkó után egy lánnyal, s hazahozta feleségének a fertőzést. Hét-nyolc évesek ismétlik összegezve a tanulságot: ne hálj mással, csak a te feleségeddel, mert úgy meghalsz, hogy csak na!

A halál és a szerelem az ősi afrikai kultúrában mint minden egyéb motívumot elsöprő főtéma jelenik meg. (Egyébként ez a terület az, ahol a nőket is körülmetélik.) A halál és a szerelem pedig „történi”, azaz akaratán kívül megesik az emberrel, bárhogy is ágálna ellene. A hatalom és a hatalomvágy, ami az európai dráma és színház elidegeníthetetlen alapeleme, itt meg sem jelenik, csak néhány „királyos” mesében. De ez köti le legkevésbé a nézők érdeklődését.

A tejet és vért egymással keverve ivó masszáj törzsek errefelé is hajtják marháikat. A szállodáig gyalogolva az esti tücsökszótól kísérvén, míg langyos tehén és kecskeillat keveredik az égetett hulladék keserű dögszagával, nem lehet nem arra gondolni, amit a nyitó szertartáson a helyi művelődési miniszter mondott: „Meg kell születni és életben kell maradni. Élteni kell. Nehezen és kényelmetlenül, csak élni legalább. Minden egyéb majd azután kerül kerül sorra.”

IX. Európai Gyermekszínház Találkozó

1998. július 12-26. Helsinki – Suomenlinna

Fabulya Lászlóné

1979-ben Svédországból indult útnak az európai gyermekszínjátszó találkozók országokénti megszervezésének ötlete, amely a mai napig folytatódik Európában (sőt 1995-től izraeli csoportok is részt vesznek).

Kétévenként a 12-14, a köztes években az ifjúsági korosztály számára szervezi az arra vállalkozó ország a találkozót.

Hazánk 1992-ben kapcsolódott e folyamathoz, amikor Békéscsaba helyszínnel szervezte meg a VI. Európai Gyermekszínjátszó Találkozót (28 ország és 30 gyermekcsapat részvételével).¹²

1998-ban a finn fővárosban, Helsinkiben, közelebből Suomenlinna szigetén volt az európai gyermekszínjátszó találkozó.

Suomenlinna Finnország erődítmény-kapuja, melyet 250 évvel ezelőtt svédek kezdtek építeni, majd az oroszok foglalták el. 1917-től Finnország része, s a függetlenség jelképe a természeti látványként is csodálatos sziget, melyet a gyerekek két hétig birtokba vehettek.

19 ország gyerekei és dráma-, illetve nevelőtanárok részvételével (kb. 250 fő) valósult meg az ideai multikulturális program, melynek mottója az „Idő: múlt, jelen, jövő” volt.

A mottó tartalmát az eddigi hagyományokhoz híven a dráma eszköztárával bontották ki a gyerekek és tanáraik (számukra mit jelent a mottó, például az élet változások ideje, szeretet ideje, a szülők ideje stb.).

A délelőtti műhelyfoglalkozások kötelező jellegét a délutáni szabadon választott tehetségfejlesztő képzések egyensúlyozták, meg azok a kirándulások, amelyeket a gyerekek Helsinkiben és az Espoo elnevezésű természetvédelmi kulturális parkban tettek.

Utolsó nap nyilvános bemutatókon jelenítették meg a kéthetes együttműködés eredményét Suomenlinna és Helsinki közönsége előtt (Finnország kulturális- és külügyminisztere is megjelent? a magyar nagykövetség is képviseltette magát).

A két hét során erős kötődések alakultak ki a gyerekek, de a felnőttek között is, hiszen a közös munka, a közös szállások, közös étkezések, a közös szabadidős programok mind-mind hozzásegítettek a másik jobb megértéséhez, elfogadásához – persze időnként a másik szokatlan viselkedésének értetlensége is megnyilvánult, de ezt feledtette az utolsó napi közös izgalom.

A finn szervezők igyekeztek magas szinten teljesíteni: az étkezés változatossága, az információk eljuttatása, az egyéni kívánságok szinte azonnali teljesítése valóban dicséretet érdemel.

Sajnos, a szálláshelyek kissé zsúfoltak voltak, mivel nem úgy alakult a szállásolás elrendezése, ahogyan tervezték, de így a találkozó elmúltával ez is felejthető, s talán az sem a szervezésen múltott, hogy a vadregényes sziget tankjaival, ágyúival, kazamatáival, tengerpartjával néha jobban vonzotta a gyerekeket, mint a délutáni workshopok.

Mindezekkel együtt ismét feledhetetlen élményben volt mindazoknak része, akik ott voltak.

Magyarországról a gyermekszínjátszó találkozókön zsűri válogatta ki a tehetséges és angolul beszélő gyerekeket – ugyanis a találkozó közös nyelve az angol volt.

A magyar csoport megszervezését és felkészítését a Magyar Drámapedagógiai Társaság egyetértésével a Körös-Vidéki Drámapedagógiai Társaság szervezte.

A találkozó utolsó három napján endezték meg a vendéglátók az EDERED értekezletét, mely a jövő programjait hivatott koordinálni. (E szervezet Lingenben bejegyzett európai szervezet, melynek résztvevői az eddigi találkozók szervezői voltak.)

Magyarországot Fabulya Lászlóné, az egykori főszervező, a Körös-Vidéki Drámapedagógiai Társaság elnöke, Vidovszky György, az Országos Diákszínjátszó Egyesület elnöke képviselték.

A találkozók sora folytatódik: 1999-ben Ausztria, 2000-ben Oroszország vagy Izrael szervezi meg a hasonló találkozókat.

A mi időnk a szigeten

Sipos Lászlóné

A finnek vendégszeretetét élvezhették 1998. július 12-26. között a IX. Európai Gyermekszínjátszó Találkozó résztvevői a Helsinki városához tartozó Suomenlinna szigetén. Az 1992-es békéscsabai találkozóznál kevesebb, összesen tizenkilenc ország részvételével zajlottak a rendezvény eseményei, ahol tíz gyermek és két felnőtt

¹² Résztvevőként már jóval előbb kapcsolódott a rendezvénysorozathoz Magyarország. (A szerk.)